

NOTITIE

Datum : augustus 2015

Betreft : Duurzaamheid in waterbouwprojecten

Aantal pagina's : 3

De leden van de Vereniging van Waterbouwers zijn van mening dat de duurzaamheidsopgave in waterbouwkundige werken veel verder zou kunnen reiken dan alleen de CO₂-emissies van de op een project in te zetten waterbouwschepen. Dat vraagt van opdrachtgevers reeds in de planfase van projecten (gezamenlijk met de markt) te zoeken naar duurzame(re) oplossingen in het project

Waterbouwers willen meer vonken en minder vinken

Oprachtgevers in de GWW-sector willen duurzaamheid een steeds grotere rol laten spelen bij de inkoop. De waterschappen geven dat in de loop van 2015 vorm door bij alle projecten boven € 0,5 miljoen de CO₂-prestatieladder te vragen. Rijkswaterstaat voert milieukwaliteit (de uitkomst van DuboCalc-berekeningen) als EMVI-criterium geleidelijk in. Recent is door ProRail ook de Veiligheidsladder geïntroduceerd en vooral gemeentelijke opdrachtgevers hechten belang aan de 'social return-ladder'.

De kracht van deze 'ladder-benadering' van duurzaamheid is dat het de opdrachtnemer heeft gestimuleerd om de verschillende duurzaamheidsthema's (emissies, veiligheid en social return) sector breed te verankeren in de bedrijfsvoering. Zeker de lagere treden op de ladders hebben daar in belangrijke mate aan bijgedragen. Keerzijde is dat vooral de hogere treden in de praktijk leiden tot meer 'papier' en daardoor minder 'plezier'. Met andere woorden: er wordt een steeds grotere inspanning verwacht ten aanzien van de aantoonbaarheid van het voldoen aan laddereisen ('checklist-denken'), terwijl dat waar de aannemer echt in kan excelleren – aannemen en uitvoeren van projecten – uit beeld lijkt te verdwijnen.

Ladderdenken bestrijden met brede duurzaamheid in projecten

Hoe kunnen we meer duurzaamheid en daardoor meer maatschappelijke meerwaarde in de projecten creëren zonder het goede van vooral de lagere treden van ladders als de CO₂-Prestatieladder te verliezen? Dat is de opdracht aan de werkgroep duurzaamheid van de waterbouwers. Zij zien de oplossing in meer 'vonken' en minder 'vinken'. Sander Dekker, voorzitter van de werkgroep duurzaamheid, wil meer maatschappelijk meerwaarde brengen in de projecten ('vonken') en minder van het checklist-denken dat gestimuleerd wordt door de CO₂-prestatieladder ('vinken'). "Dit is een constructief verhaal over de volgende stap op het gebied van duurzaamheid in de waterbouw", zegt Dekker. "De CO₂-prestatieladder heeft geholpen om het onderwerp duurzaamheid oorspronkelijk op de agenda te krijgen. Nu willen we gezamenlijk met opdrachtgevers het initiatief nemen voor de volgende stap. Afstappen van de inhoudelijke verenging tot CO₂, en doorpakken naar het bredere duurzaamheidsvraagstuk in projecten. Dat omvat vaak veel meer dan alleen CO₂-reductie." Het sterke van deze bredere aanpak vinden de Waterbouwers de focus op wat de specifieke duurzaamheidsuitdagingen (de 'maatschappelijke meerwaarde') voor het project zijn. Dat kan bijvoorbeeld zijn Energie & Klimaat (zoals gezien in het project Getijcentrale Brouwersdam), Natuur & Ruimte of Leefomgeving (Hondsbosche Pettemer Zeewering, RvdR-projecten). De waterbouwers bespreken deze ideeën met Rijkswaterstaat en binnen DGWW ook met andere opdrachtgevers en brancheorganisaties.

Duurzaam GWW

In 2014 is de Vereniging aangesloten bij sectorconvenant Duurzaam GWW (DGWW).

De kern van DGWW is het meewegen van duurzaamheidsaspecten vanaf een vroege planfase en het streven naar een optimale balans tussen People, Planet en Profit. Het meewegen van duurzaamheidsaspecten in alle fasen van een project draait om het formuleren, vastleggen en uitvoeren van ambities en deze door te geven naar de volgende projectfase. Het sterke hiervan vinden de Waterbouwers de focus op wat de specifieke duurzaamheidsuitdagingen (de 'maatschappelijke meerwaarde') voor het project zijn. Dat kan bijvoorbeeld zijn (per meerwaarde ook een praktijkvoorbeeld van (type) project(en) waar op deze meerwaarde werd/zal worden gefocust):

- Energie & Klimaat (Getijcentrale Brouwersdam)
- Materialen & Grondstoffen (Strandsuppleties, Dijkversterkingen)
- Water & Bodem (Markerwadden)
- Natuur & Ruimte (Hondsbossche Pettemer Zeewering, RvdR-projecten)
- Leefomgeving (Hondsbossche Pettemer Zeewering, Dijkversterkingen, RvdR-projecten)
- Kosten & Waarde (Strandsuppleties, Dijkversterkingen)
- Duurzame bereikbaarheid (onderhoud vaargeulen)

De focus op wat op de specifieke duurzaamheidsuitdagingen (de 'maatschappelijke meerwaarde') is, is altijd projectspecifiek. Wat er in de planfase uitgekomen is, wordt idealiter doorgetrokken naar de ontwerp- en realisatiefase. Wij constateren dat het daar nu mis gaat, want wij zien in de aanpak van DGWW 1) een instrumentele benadering op basis van CO₂-prestatieladder en DuboCalc die leidt tot 'checklist-denken, en 2) een inhoudelijke verenging tot CO₂, terwijl duurzaamheid in projecten vaak veel meer omvat dan alleen CO₂-reductie. Naar dit 'meer' zijn wij op zoek.

5 fasen van 'meer vonken, minder vinken'

Deze duurzaamheidsgedachte leeft niet alleen bij de Rijkswaterstaatwerken. Ook in opdrachten van waterschappen kan duurzaamheid in het project naar een hoger, onderscheidend niveau getild worden. 'Meer vonken, minder vinken' kent 5 fasen:

1. Steun van opdrachtgevers voor de wens tot duurzaamheidsopgave in het project. De waterbouwers willen onderscheidend kunnen aanbieden op duurzaamheid in de projecten. De opdrachtgever moet een aanvraag maken die onderscheid in de aanbieding op duurzaamheid mogelijk maakt, gebaseerd op zijn wensen, behoeften en uitdagingen op duurzaamheidsgebied voor dit project, gecontacteerd in de planfase. Wij stellen onze opdrachtgevers de vraag: Wat zou ervoor nodig zijn om duurzaamheid in de projecten uit te vragen?
2. Duurzaamheidsopgave in het project krijg je door het doortrekken van de duurzaamheidsspeerpunten uit de planfasen naar het ontwerp en uitvoering. Een vertaling daarvan in de EMVI-uitvraag. Het resultaat is altijd een innovatieve oplossing, omdat de markt probeert daarin onderscheidend te zijn.
3. Spreek met de markt af dat trede 3 CO₂-prestatieladder een basisniveau is. Vergelijkbaar met de wens/eis dat de hele markt ISO 9001 gecertificeerd is. De hele markt is doordrongen van de plan, do, check, act-aanpak. Daar moet een bedrijf aan voldoen, daar zou een opdrachtgever niet meer om hoeven te vragen. Zo'n basishouding van de markt t.o.v. duurzaamheid kan worden bereikt door 'trede 3 CO₂-prestatieladder = basisniveau' in te voeren. Dat zorgt ervoor dat er een bepaald minimum niveau aan duurzaamheid in de sector en in de keten is.

4. Trede 3 voor heel de sector is natuurlijk een groeimodel. De hele sector is niet morgen op niveau 3, daar is steun van andere opdrachtgevers voor nodig. Onze inspanning om alle leden op niveau 3 te krijgen is al begonnen (Overleg met waterschappen om leden te informeren/ inventariseren van behoefte bij leden aan een cursus).
5. De duurzaamheidsambitie van de opdrachtgever boven het basisniveau van trede 3 kan worden ingevuld door een specifieke duurzaamheidsopgave (volgend uit aanpak DGWW en bijv. projectspecifiek te maken tijdens marktconsultaties) in het project uit te vragen.